

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 14 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 26 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Conflictul.

Sibiu, 26 Aprilie n.

Divergențele de păreri, cari au existat dela început între cele două guverne ale monarhiei noastre, — din Austria și din Ungaria, — cu privire la reformele militare, nu au dispărut încă; ele există și acuma, poate în formă mai redusă, dar există, și astfel cu drept cuvânt să poate vorbi despre un *conflict* formal, născut între guvernele împărăției austro-ungare, care eventual poate să se termine și cu retragerea unuia ori altuia dintre guvernele, cari țin cu atâta tenacitate la punctul lor de vedere, încât nici după multele pertractări și schimbări de vederi nu au putut să ajungă la înțelegere și apropiere. Pentru că până în momentul de față nu au ajuns.

Fiecare guvern vrea să-și scoată biruitoare părerea sa. Guvernul din Austria să învoiește, ca pe teritoriul Ungariei soldații cari știu numai ungurește să fie ascultați și judecați în limba maghiară, purtându-se și actele toate tot în limba maghiară, (ca un favor, acordat Maghiarilor), dar pretinde, ca soldații cari nu știu, nici nemțește, nici ungurește, să fie ascultați și judecați cu ajutorul interpretilor, însă actele să fie purtate nemțește. De sine înțeles, că ceice știu nemțește, vin ascultați și judecați în limba aceasta. Atâta e favorul, pe care guvernul austriac e gata a-l face Maghiarilor, fără a periclită unitatea armatei.

Guvernul ungurec însă cere, ca pe teritoriul ungar să se valorizeze pe întreaga linie dreptul limbii de stat. Deci și cu privire la ceice nu știu, nici nemțește, nici ungurește, actele de judecată să fie compuse în limba maghiară; și numai ca favor se îngăduie, ca ceice știu nemțește să fie ascultați și judecați în limba aceasta, purtându-se și protocolul tot în limba germană, căci după drept și dreptate, după

legile patriei, și cu privire la acestia ar trebui să fie decretată limba maghiară, limba statului, ca limbă protocolară!

Cum vedem deci, și unul și altul dintre guvernele Majestății Sale vrea să facă celuilalt concesiuni și favoruri, și totuși înțelegerea nu poate fi legată. De ce? Sigur din motivul, că și unul și altul cere mai mult decât îi compete, ori peste tot cere aceea ce poate nu-i compete!

Vineri, săptămâna trecută, după lungi pertractări, au fost primiți ambii miniștri-prezidenți în audiență din partea Monarhului, și cu ocaziunea aceasta se zice că s'a ivit o idee nouă, chemată să facă apropierea și înțelegerea. Ambii prim-miniștri au supus-o aprecierii consiliilor de miniștri, și Duminecă s'au sfătuit de nou, comunicându-și unul altuia părerea cabinetului propriu, dar la înțelegere totuși nu au ajuns. Prim-ministrul nostru, contele *Khuen*, a fost primit apoi în audiență Duminecă, la orele 2 p. m. și a fost primit și Luni, la orele 12, și a venit acasă Luni seara, tot cu chestia nerezolvată, însă cu îndrumarea, ca să continue pertractările cu colegul său dela Viena. Și le va continua, mâne, Joi, însă la înțelegere tot nu va ajunge cu el, decât numai dacă va renunța la punctul său de vedere. Căci semnele așa arată, că e mai tare poziția guvernului austriac în chestia aceasta. Cel puțin acuma, înainte de alegerile ce sunt a se face pentru senatul imperial dela Viena.

Dar în cele din urmă conflictul totuși va fi aplanat, fie acuma, fie mai târziu. Se va afla negreșit vre-o formulă oarecare, în stare să salveze, și varza și capra. Rămâne însă bine stabilit, că punctul de neînțelegere între cele două guverne îl formează, după cum am mai spus și cu altă ocaziune, pielea noastră, a celor ce nu știm, nici nemțește, nici ungurește, ci numai așa, cum

am învățat în casa părințească: românește, sârbește, slovăcește etc. Căci ce să știe? Din o parte aceea, că cu noi, la miliție, protocoalele de judecată să fie purtate nemțește, din altă parte, ca ele să fie purtate ungurește. Pentru noi ce folos se naște, dacă să ridică deasupra dorința unuia, ori a altuia dintre guvernele monarhiei? Nici unul! De aceea, nici nu ne putem însufleți pentru nici una din cele două direcții opuse, croite pentru rezolvarea chestiilor militare.

Și cât de ușor, și cât de după dreptate ar putea să fie rezolvat conflictul din întrebare, dacă s'ar decreta simplu, că fiecare soldat, dat în judecată, are să fie ascultat și judecat în limba proprie, și în limba sa, singura limbă pe care el o înțelege, are să fie purtat și protocolul de judecată!... Ne aducem aminte, că în privința aceasta s'a făcut odată o propunere înțeleaptă în dieta țării noastre, dar durere, ea a sunat la urechile surdului. A fost la anul 1889, când s'a discutat iarăși în dietă legea despre puterea armată, și era vorba despre favorul făcut deja atunci Maghiarilor, ca voluntarii, cari nu știu nemțește, să fie îndreptățiți să facă examenul de ofițeri în rezervă în limba maghiară. A vorbit la obiect și „corbul cel alb”, deputatul maghiar *Mocsáry Lajos*, care a spus, că e bine, că se inarticulează în lege acest drept al limbii maghiare; dar ar dori să se decreteze și aceea, că celor ce nu au absolvat școale cu limbă de propunere maghiară, să li se permită la examen întrebarea limbii de propunere din școalele pe cari le au absolvit! Deci Românul să facă examenul românește, Sârbul sârbește, Slovacul slovăcește etc.

După aceeași analogie am fi deci în drept să cerem, ca și cu privire la limba de judecată a soldaților să fie observate aceleași reguli, cari de altcum sunt trecute și în legea de naționalități, încă în

vigoare în patria noastră, adică: fiecare să fie ascultat și judecat în limba sa proprie, fără întrebarea de interpreti, iar actele asemenea să fie compuse în limba înțeleasă de acusat, deci în limba maternă a acestuia. Și dacă astfel s'ar rezolva chestia, nu ar mai exista măr de ceartă între cele două guverne, pentru că atunci ambele și-ar perde îndreptățirea dorinței, pentru a cărei realizare luptă acuma cu atâta statornicie! Dar întoarcem vorba. Înțeleptul *Mocsáry*, pentru faptul, că a recunoscut și pe seama celor de limbă nemaghiară dreptul de a se folosi de limba lor la facerea examenului de ofițeri, a fost dat afară din dietă, unde deja în ciclul din urmă numai ca ales din partea Românilor a putut să intre, iar noi, cei de astăzi, dacă ne-am pune pe același punct de vedere, am ajunge, probabil, pe — banca acuzaților. Căci așa sunt vremile, și știut este, că oamenii sunt supuși vremii, nu vremea oamenilor!

Din parlament. Dieta a ținut ieri, Marți, prima ședință după vacanțele de Paști. S'a pus în discuție votarea indemnizării pe alte două luni, Maiu—Iunie.

Congresul bisericii sârbești e convocat pe 15 Mai la Carloveț. Comisar guvernial a fost numit și de astădată secretariul de stat *Iuliu Rohonyi*, care va face deschiderea congresului.

Monarhul la Budapesta. Maiestatea Sa, Împăratul și Regele nostru *Francisc Iosif* sosește, după știrile mai nouă, în 2 Maiu n. la Budapesta, unde rămâne câteva săptămâni, în cursul cărora va acorda audiențe și se vor da mai multe prânzuri și petreceri în palatul regal din Buda. În 7 Maiu sosește apoi la Budapesta Regele *Petru* al Sârbiei, pe care Maiestatea Sa, Monarhul nostru, îl primește în palatul regal din Buda.

FOIȘOARĂ.

Jules Payot: Educația voinții.

— Dare de seamă. —

De *Constantin Trifa*, inv. în *Certege*.

Mai anii trecuți s'a scos în piața literară o carte, cere de loc n'a avut primirea ce i se cuvenia. De bună seamă, că să fi fost un roman cu un titlu sonor, i se făceau ditrambe gomotoase și toată lumea s'ar fi imbulzit să-l cetească. Așa se vede, că și cărțile-că osmenii. Un om guraliv, gomotos se vâd, se impune pe tot locul, pe când cel modest se strecură prin lume nevădat în seamă și nime nici măcar nu bănuiește, că poartă cu sine o comoară întregă de gândire.

Am scotit să o recoman și să o fac cunoscută învățătorimii noastre, pentru că rar o carte care se taie, să sapsă în suflet urme așa de trainice ca aceasta. E scrisă de *Jules Payot*, un filosof francez. Despre valoarea ei mărturisesc și faptul, că în patria sa a ajuns a 22-a ediție.

Spun sincer, că m'am apropiat cu temere de această carte, pentru că — judecând după titlul ce poartă — mă te-

meam, că numai va geme de teorii și sofistării, care de care mai sarbede.

Dar eu fost destule câteva foi, ca temerea să fie împrăștiată. Nu m'am întâlnit cu ceea ce mă temeam, ci din contră cu aceea la ce nu mă așteptam: eu o espunere caldă, cu însuflețirea pe care simți că ți-o dă cineva din belșugul inimii sale.

Doză lucruri am desoperit citind această carte: 1. Cu eu, respective voința mea, nu e ceea ce trebuie să fie: Împărat poruncitor și sever peste toate pornirile rele.

2. Că nici măcar medita și gândi nu știu.

Le zic acestea despre mine, pentru că dacă le aș zice despre altul, mi-ar lua în nume de rău.

Va zice cineva, cum se poate, ca omul să nu-și poată cârmui manifestările sale sufletești? Se va mira, dar realitatea, viața arată cu degetul, că în Împărăția sentimentelor noastre de multeori nu poruncește Împăratul, *Voința*, ci slugile: *patimile*, *impresiile*!

„Dzeu — zice cronicarul *Miron Costin* — a șezat omului voință și a pus pe ea ca pe un Împărat peste poftă și doriri, ca totdeauna pentru aceasta să se nevoiască și să cagate cu ce chibzuală și bună orânduială le va stăpâni pe dânsule. Pentru aceea, o omule, întru toate voința

și înțelepciunea ta să domneasă, că prost lucru este acesta de te vor birui patimile. Că în ce chip de vor stăpâni slugile pe stăpân, nu este o putință a fi în casa aceea altă fără numai totdeauna gălăvă și tulburare, așa și ție, o omule, de te vor cârmui poftile”.

Câtă filosofie de viață în graiul simplu al oronicarului nostru! Voința cea bună și înțeleaptă ar trebui să troneze: ea un Împărat sever, dar de multeori e așa de slab acest monarh, încât nu-și poate ține în frâu supușii.

Și atunci zice *Costin* „vai de casa aceea unde slugile poruncesc” și stăpânii tău, „unde gâurile coteceze și cântă, iar cocoșul tace”, zice proverbul românesc. Și cu tot dreptul, pentru că acolo stăpânește vecinic gălăvă, acolo e cea mai pronunțată anarhie.

Această neorânduială o arată *Jules Payot* și în viață. „Trecem prin viață — zice el — tot așa de stăpâni pe noi, ca și frunzele risipe de vântul de toamnă” (pag. 26).

Și într'adevăr, oare câți se luptă să-și valideze voința? Cei mai mulți se clătină încoace și încolo, după cum suflă vântul împrejurărilor.

Coborâți în vârtejul vieții, câți merg hotărât și energic pe drumul voinții?

Oare se poate numi voință ceea ce numim noi voință? Cu greu. Oare voință

e aceea, pe care la tot pasul o îngenunchem, o umilim și o schimbăm, ca ciobanul ocojocul! Nu! aceea nu e voință.

O adevărată voință convinsă e intolerantă, severă, nu leagă compromise umilitoare cu împrejurările, ci merge înainte, încet, dar rezolut, hotărât și sigur.

Astăzi la tot pasul ne batem în pept, că suntem emancipați și liberi, ca și când emancipare și libertate ar însemna a da frâu liber tatarilor pornirilor. Din contră, „emancipat”, zice *Payot*, înseamnă a fi stăpân pe tine. Deci bine va fi să nu accentuăm într'una libertatea individuală, căci dacă vom intra nițel în sufletul nostru, apoi vom afla acolo cea mai despotică orânduială, cel mai cras despotism.

Pe tronul de fer al voinții noastre s'au acățat patimile, lipsa de voință, afectele și alte porniri rele. Deci mai întâi să ne măturăm casa noastră, să facem rânduială și ordine la noi acasă, apoi să strigăm „emancipare”. De aceste idei e călăuzit filosoful francez. El voeste deci să ridice pe om, ca individ, voește ca în fiecare om să troneze voința lucrătoare. Și în această privință filosoful francez e foarte aproape de învățăturile Mântuitorului, căci nime n'a înțeles și n'a exprimat așa bine adevărul individualității, ca însuși *Isus*.

Jules Payot nu se provoacă la creștinism, deși acolo putea afla cele mai

Nr. 64/1911

[143] 1-3

Anunț de licitațiune.

În 24 Aprilie v. (7 Maiu n.) a. c. la oarele 2 după amezzi se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea școlii confesionale gr. ort. rom. din comuna **Marpod** comitatul Sibiiu pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de prea Ven. Cons. sub Nr. 1566 sc. și Nr. 365/911 de comitat.

Prețul de strigare 7000 cor.

După această sumă are a se depune radiul de 10% în bani gata sau în bărtii de valoare.

Licitatiunea se va ținea în edificiul școlii. Planul și preliminarul precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenti în care va avea mai multă încredere.

Peatra, cărămida, nășipul, lucrul cu carul și cu mâna le dă comună bis: ear prețul acestora e a se detrage din suma totală.

Marpod, 10/23 Aprilie 1911.

Florian Bologa Zevedei Măniș
preot. episcop.

Ad. Nr. 149/1911.

Am văzut: **Ioachim Muntean**
protop.

Sz. 3878/1911

[144] 1-1

Versenytárgyalási hirdetés.

Szeben vármegye közigazgatási bizottságának 1911 évi április hó 8 án 731/911 szám alatt hozott határozatával a szászsebes-sugági th. közut 23-25 km szakaszának áthelyezésére továbbá a vármegyei alispán a szelindek-mundrai th. közut 0-1 km. szakaszán levő 1 szám hid javítására vonatkozó munkálatokat engedélyezte.

A fentemlített munkálatok kivételének biztosítása cséljából 1911 évi május hó 30-ik napjának d. e. 11 orájára Szobvármegye székházában tartandó zárt ajánlati versenyitárgyalás hirdette'ék.

A versenyre zni ohaitók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok elvállálásárne vonatkozó és az általános feltételekben előirt 5% os bánatpénz a nagyszebeni m. kir. adóhivatalba való letételét igazoló nyugtával ellátott,

zárt szabályszerűen kiállított ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 9 orájág hozzám annyival inkább adják be, mivel későbben érkezettek figyelembe vétetni nem fognak, megjegyez-tetvén egyuttal, hogy fentebb munkálatokra külön- külön ajánlatok adandók be.

A versenyitárgyaláson ajánlattevők vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek. A versenyitárgyalást tartó bizottság fentartja magának a jogot hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlatt árohra való tekintet nélkül szabadon válasszthason. Tárgyalás alá csak is szabályszerűen kiállított pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett, közvetlenül vagy posta útján beadot ajánlatok vétetnek, Távízati uton érkezett ajánlatok figyelmen kívül hagyatnak.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó kiírást művelet a nagyszebeni m. kir. állam-építészeti hivatalnál a rendes hivatalas órákban naponként megtekinthető.

Ajánlat csakis az államépítészeti hivatalnál beszerezhető úrlapokon tehető.

Ajánlattevők ajánlataikkal 30 napig kötve maradnak.

A versenyitárgyalási bizottság előtt ismeretlen ajánlattevők illetve a kikkel a vármegye vállalati összeköttetésben nem állott tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara által kiállított bizonylattal igazolni, a hova telepük szerint tartoznak.

Nagyszeben, 1911. április hó 24-én.

Fabritius
alispán.

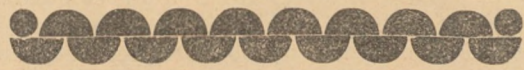
Corespondență românească.

Domnișoară sau Domn cu cunoștința perfectă a limbilor **română și germană** atât în scris, cât și în vorbire, cu scrisoare bună, să angajează în comptoirul unei fabrici într'un orășel din Croația.

Ofertele scrise cu mâna proprie — indicând pretensiunea de salar, o poză și copia atestatorilor — sunt a se adresa la:

E. V. Feller, Zagrab
Elsa Fluid Dom.

[142] 1-3

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pieii), în special pentru a înlătura linițiile și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

O Damă

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumiile. (32) 13-40

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25.—.

Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronosporă, bogat în rădăcină și bine în-crescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură d n Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz, posesorul primei școlii de vierit din Reichesdorf Nr. 121. posta Riomfalva.

Cataloge la cerere gratuit și franco!

(360) 48—

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrare bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentru că el le croiește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari!

[101] 8-52

Telefon 172.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, în orișicare mărime, pe lângă prețurile cele mai moderate ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane

Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipt
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Înălțarea — Floriile
- Tăierea împrejur
- Nașterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Nașterea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

II.

- Iisus pe Cruce
- Înălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Arhanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

IV.

- Arhanghelul Mihail
- " Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- " Simeon
- " Andreiu
- Evangelistul Ioan
- " Luca
- " Marcu
- " Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- " Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icoane din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39-20	44-80	58-80	81-20	106-40	35-—	40-60	51-80	70-—	89-60	30-80	37-80	46-20	61-60	78-40	28-—	34-60	42-—	56-—	70-—	cor. foarte fine.
fine . . .	26-60	29-40	46-20	56-—	72-50	23-10	27-30	40-60	49-—	65-80	20-30	23-80	35-—	43-40	60-20	18-20	21-—	30-80	39-20	56-—	" fine.
simple . . .	14-—	16-10	18-20	26-50	36-40	12-60	14-—	16-10	23-80	32-20	11-20	11-90	14-—	21-70	29-40	9-80	10-50	11-90	19-60	26-60	" simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tinichea și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din orișice fel de materii și de orișice culoare pe lângă condițiile cele mai favorabile